

ՆԱՄԱԿ ՎԵՋ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ

Հետևեալը քաղուած է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսի մէկ նամակէն, Նոյեմբեր 27 րուակիր, եւ ուղղեալ «Տրուսադէմի Պատրիարքոսեան Տեղապան»ի Գերե. Տ. Տիրան Արեւիսկոպոսին:

Տիրան Սրբազան յայտնեց թէ ինք վստահ է որ Վեհափառ Հայրապետը ներդամիս պիտի ըլլայ իրեն՝ առանց մասնաւոր արտօնութեան՝ Նորին Ս. Օծուբեան նամակին այս մասերը հրատարակութեան տուած ըլլալուն համար, քանի որ անոնց հրատարակութիւնը պիտի փարսէ հայ մամուլին մէջ վերջեւ յայտնուած ինչ ինչ կասկածներ եւ ընդհանրապէս օգտակար արդիւնք պիտի ունենայ:

10UPA.

«... Ճաւ է Մեզ որ Մեր հեռաւորութիւնը եւ նամակներու եւ թերթերու ուշ հասնելը պատճառ դարձաւ որ օրը օրին տեղեակ չըլլանք երուսաղէմի Աթոռէն ներս ստեղծուած կացութեան եւ պատահած տխուր դէպքերուն: Կացութիւն եւ դէպքեր որոնք ուղղակի անհաւատալի են եւ խորապէս անպատուաբեր Մեր եկեղեցիին համար: Հարցը այնքան ծանրակշիռ է որ պէտք է խնդիր դնել թէ ի՞նչպէս է որ հնարաւոր դարձեր է նման կացութեան մը ստեղծուիլը եկեղեցւոյ ծոցին մէջ, եւ ի՞նչպէս է որ եկեղեցին հանդուրժեր է ցարդ: Ամենայն լրջութեամբ պէտք է վերաքննել հոգեւորականներ դաստիարակելու մեր դրութիւնը եւ զանոնք ձեռնադրելու հիմունքները: Սնտարակոյս որ ամէն բանէ առաջ պէտք է ի նկատի առնել բարոյական նկարագիրը: «Ամէն բան» ընելու ընդունակ մարդիկ, ինչքան ալ օժտուած ըլլան իմացական եւ այլ կարողութիւններով, ոչ մէկ զաղափարի չեն կրնար ծառայել:

«Ձեր 27 Հոկտ. թուակիրին մէջ կը գրէք՝ «Իմ կրած տպաւորութիւնն այն է որ Ձերդ Վեհափառութիւնը բոլորովին իրազեկ չէ կացութեան»: Այդ ճշմարիտ է մեծ մասամբ հետեւեալ պատճառներով .

«Մինչև Հոկտեմբերի կեսերը մշգրիտ եւ ամբողջական տեղեկութիւններ չունեցանք: Հակասական լուրեր կը ստանայինք Երուսաղէմի Միաբանութեան անունով մէկ կողմէն, եւ Հայրիկ Նպիսկոպոսէն միւս կողմէն որպէս իշխանութեան ներկայացուցիչ: Հեռագիրներն այ նրբեմն աղաւաղուած կուգային:

«Եղիշէ Արքեպս. կը ժխտէր թէ ինք նման ամբաստանագիր մը գրած է Ջորժէմ: Կը պնդէր թէ Դուռն էք գրած իր դէմ Յորդանանի իշխանութեանց եւ թէ այդ իշխանութիւնները երբ դիմած են իրեն լուսաբանուելու համար, ինք Եղիշէ Արքեպիսկոպոս ինքզինք պաշտպանած է միայն, զՋեզ ներկայացնելով որպէս խռովարար եւ վանքի ներքին կեանքը պղտորող», եւ այլն...:

«Եղիշէ Արքեպիսկոպոս եւ Շահէ՛ Վարդապետ կը հաւաստիացնէին թէ երուսաղէմի հարցը «ոչինչ մըն է», թէ «լարժէր որ Զերդ Վհհափառութիւնը մտահոգուի», թէ «~~դէտ-է-է~~ ~~ի-ի-ն-ն-ն-ն-ն~~ ~~է-է-է-է-է~~ ~~ի-ի-ն-ն~~ ~~է-է-է-է~~ ~~ի-ի-ն-ն~~» , «թէ պետութեան ղեկավարները իր անձնական բարեկամներն են» եւ թէ մանաւանդ Յորդանանի նոր կառավարութեան մարդիկ բոլորովին «իր մտերիմներն են», եւայլն:

«Եղիշէ Արքեպիսկոպոս եւ Շահէ Վարդապետ էջմիածնէն մեկնեցան Նոյեմբերի 5ին: Իրենց մեկնելէն առաջ Հոկտեմբերի վերջերուն մի բանի տեսակցութեանց ընթացքին Մենք ամէն բան բացինք իր առջեւ եւ յայտնեցինք իրեն թէ կը մնայ կամովին հրաժարուիլ եւ քաշուիլ ամէն գործէ եւ չվերադառնալ Երուսաղէմ: Առաջարկեցինք որ

ատեն մը էջմիածին մնայ: Որոշեց մեկնել: Մեր վերջին տեսակցութեան ընթացքին, 4 նոյեմբերին, Մեր թելադրութեան թէ պէտք է հրաժարի երուսաղէմ վերադառնալէ, Մեզ պատասխանեց՝ «իրաւունք ունիք Վեհափառ, այս պայմաններու մէջ ես պիտի բաշտօնիմ ամէն բանէ, կը վստահացնեմ Ձեզ թէ իմ ապագայ ընթացքով որեւէ դժուարութիւն պիտի չպատճառեմ Մայր Աթոռին կամ Երուսաղէմի պատրիարքութեան»: Եւ այսպէս մեկնեցաւ: Անկէ ասդին որեւէ լուր չունինք իրմէ: Յուսով ենք թէ երուսաղէմի կորովի եւ ողջամիտ Միաբանութիւնը շուտով պիտի ձեռնարկէ պատրիարքական ընտրութեան, եւ առաջին ուրախացողը Մենք պիտի ըլլանք եթէ լսենք Ձեր ընտրութեան մասին:

«... Ինչպէս ծանօթ է Ձերդ Ամենապատուութեան, Մեր տեսակէտն ու իղծն էր որ Անթիլիասի տագնապը կերպով մը վերջ գտնէր, կողմնուր փոխադարձ զիջումներով, Գահիրէի համաձայնագրի ոգին պահելով: Մենք հետեւողականօրէն հետապնդեցինք որ ելք մը գտնուի: Եթէ օրը օրին տեղեակ ըլլայինք կողմնուր բանակցութեանց արդիւններուն վստահ ենք թէ հարցը ուրիշ վախճան կ'ունենար: Բայց յետոյ միայն տեղեկացանք — շատ ուշ — թէ եղիշէ Արքեպիսկոպոս ինքզինքը տեսակ մը Մեր լիազօրը եւ բանագնացը ցոյց տալով վճիռներ է արծակեր թէ՝ «Վեհափառը այս կէտին համաձայն չըլլար», «Վեհափառը չընդունիր» եւայլն, առանց նոյնիսկ Մեզ տեղեակ պահելու այդ բանակցութեանց ընթացքին: Ճիշդ է թէ մենք զայն բանագնաց նշանակեցինք Մեր Անթիլիաս գտնուած ատեն, բայց իր այդ պաշտօնը հոն ալ վերջացաւ: Յետագային Մենք իրեն ոչ մէկ լիազօրութիւն չենք տուած: Փարիզէն իրեն գրած մէկ նամակնուս մէջ, 4 Ապրիլ թուակիր, միայն այսքան բեր էինք իրեն՝ «Հետեւեցէք Անթիլիասի տագնապը ընթացքին եւ տեղեակ պահեցէք Մեզ»: Ուրիշ ոչինչ:

«... Մայր Աթոռի գործերը առհասարակ բարեյաջող ընթացքի մէջ են: Երիտասարդ ուժերը առաջ բաշած ենք եւ երջանիկ ենք որ յուսախաբ եղած չենք: Մի բանին զմայելի տղաքներ են: Մեր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ արեղաներէն եօթին վարդապետական չորս աստիճաններ տուինք: Չորսը ներքին թեմերը ուղարկած ենք (Թիֆլիս, Պաքու, Մոսկուա, Ռոստով), երեքը Մայր Աթոռի մէջ են: Բացի անոնցմէ, Աթոռի մէջ ունինք երկու եպիսկոպոսներ, երեք վարդապետներ, երկու արեղաններ, չորս քահանաներ եւ եօթ սարկաւազներ:...

«Ինչքան երջանիկ պիտի ըլլանք եթէ յառաջիկայ տարի ուխտի գալով Մայր Աթոռ, Ձեր աչքերով տեսնէք ինչ որ Մեր տկար ուժերով սկսած ենք իրագործել: Բնական է Մեր բոլոր աշխատանքները, ամէն տեսակի ձեռնարկները, իրենց սկզբնաւորութեան մէջ կը գտնուին տակաւին եւ դեռ շատ, շատ բան կայ ընելիք: Եղածը, ըլլալիքի համեմատութեամբ ոչինչի հաւասար է: Բայց Մենք կը հաւատանք այդ ըլլալիքին եւ գալիքին: Աստուած եւ Մեր ժողովուրդը Մեզ հետ են:...

«Բարի եղէք Մեր ողջոյնը եւ օրհնութիւնը յայտնելու Ս. Աթոռիդ ամբողջ Միաբանութեան, լաւագոյն բարեմաղթութիւններով Ձեր շինարար գործոց յաջողութեան համար:

«Մեր Հայրապետական սրտարուխ օրհնութիւնը նաեւ Երուսաղէմի քաջարի հաւատացեալ ժողովուրդին որ վճռական պահուն գիտցաւ ցուցաբերել ներքին միութիւն, գործակցութիւն եւ հոգեւոր-բարոյական բարձր գիտակցութիւն: Երանի թէ այդ ոգին օրինակ դառնար Մեր բոլոր գաղութներուն:

«Ընդունեցէք, սիրելի Սրբազան Եղբայր, Մեր սիրոյ ողջոյնը եւ Մեր ամենաջերմ մաղթանքը Ձեր քաջառողջութեան համար: Յուսանք թէ մօտ ապագային պիտի կարողանանք զիրար ողջունել, միասին եւ միախորհուրդ շարունակելու համար Մեր եկեղեցանուէր աշխատանքները ի փառս Աստուծոյ»:

